

PhDr. Simona Binková, CSc.
Středisko ibero-amerických studií FFUK

Oponentský posudek bakalářské práce

Markéta Nedvědová, *Působení španělských vyslanců v Praze v předbělohorské době ve světle diplomatické korespondence*, FF UK v Praze, Ústav českých dějin, Praha 2012, 60 str. + příl.

Kolegyně Nedvědová si jako téma své práce zvolila jedno z klíčových období českých raně novověkých dějin, dobu nábožensky a politicky složitou, kdy se u nás střetaly vlivy reformace s habsburským katolicismem: zaměřila se na dobu předbělohorskou a ve své analýze se zabývá relacemi španělských vyslanců na císařském dvoře z let 1564-1617 tak, jak se dochovaly v opisech ze španělského Archivo General de Simancas uložených v Národním archivu v Praze.

V první řadě bych ráda zdůraznila, že práce jako bakalářská převyšuje předepsané standardy – jak rozsahem, tak prací s primárními prameny v rukopisné podobě (byť v opisech pořizovaných ve 20. století), stejně jako jazykem (dokumenty jsou psány španělštinou přelomu 16. a 17. stol.). Práce je přehledně a logicky uspořádána, postupuje dle časové osy a v dílčích kapitolách řeší jednotlivé problémy jak biografického rázu, tak historické okolnosti, které byly ve své době zásadního charakteru.

Práce výstižně postihuje dobu, kdy španělské vlivy v českých zemích měly politické pozadí, současně se ale projevovaly i ve společenské, kulturní a jazykové sféře a za císařů Ferdinanda I., Maxmiliána II. a Rudolfa II. nabyly neobyčejně na významu.

Pro případ, že by se kolegyně tímto nebo příbuzným tématem zabývala i v budoucnu, doporučila bych posílit pozornost směrem k četným dalším erudovaným a podrobným pracem B. Baďury pro 16. a 17. stol.; k monografiím a edicím rakouských kolegů, především F. Edelmayera nebo dílčím studiím různých autorů rozptýleným v ročence *Ibero-Americana Pragensia*, stejně jako Baďurově studii i Štěpánkové monografii o česko-španělských vztazích ve středověku; u Šaška z Bírčkova bych raději viděla odkaz na dvě edice překladu do češtiny B. Mathesia (1940 a 1951) a případně na latinský překlad S. Pavlovského (1577, nově 1951) než na Slavíkovo převyprávění z konce 19. stol.; *Kosmografie česká* nebyla první informací v češtině o Novém světě (str. 17 – srov. Mikuláš Bakalář, asi 1506, ed. P. Kneidl); k *Empresas Morales J. de Borjy* vícekrát Lubomír Konečný; v rodové galerii Pernštejnů (později

Lobkoviců, kdysi zámek Nelahozeves, dnes v Lobkovickém paláci Pražského hradu) je chován největší soubor španělské portrétní malby mimo Španělsko.

Naproti tomu musím ocenit autorčino kritické vyhodnocování omylů, na něž narazila v literatuře (pozn. 17, Kašpar – převzal od Štěpánka; pozn. 39 – Kašpar má fakticky dobře, ale nešťastně formulováno, vévodkyně z Villahermosy byla opravdu Jana; naproti tomu ale zaměňuje klarisky za karmelitánky).

Drobnosti: tvar Simanky v sobě nemá nic důvěrného, jde o počestěný tvar španělského Simancas chápaného jako plurál (podobně ve starší české historiografii „v Göttinkách“ apod.); nevím, jestli lze o výchově Rudolfa na dvoře Filipa II. hovořit v kontextu kavalírských cest (Filip byl jeho strýcem, Rudolf tam strávil téměř 7 let); Milán(sko), Neapol(sko) a Brusel (nizozemské provincie) byly v pojednávané době nikoliv jen „stoupenci prohabsburské politiky“ (str. 32-33), ale přímo španělskými državami.

Zásadnější historické omyly: Ferdinand I. nebyl synem, ale vnukem Isabely Kastilské a Ferdinanda Aragonského (str. 16) (jeho rodiči byli Juana Šílená a Filip Sličný); chybí informace, že Rudolf II. měl ke Španělsku blízko prostřednictvím své matky Marie Španělské (manželky Maxmiliána II. a sestry Filipa II.); k propojení císařského a královského titulu v osobě španělského panovníka došlo jedinkrát – v osobě Karla V. (I.) 1519-1556 (nikoliv Ferdinanda I. a nikoliv 1531, str. 21 – takto to nemá ani citovaný Forbelský); Filip II. nebyl bratrem Karla V. (str. 23), ale jeho synem. Albert (Rudolfův bratr), i když působil jako místodržící v Nizozemí, nebyl „nizozemským“ (str. 45), ale habsburským arcivévodou.

Zařazení kapitoly o inscenaci Oldřicha Daňka představuje současně plus i minus. To, že autorka existenci této rozkošné literárně-dramatické miniaturní zaregistrovala a ještě se jí podařilo vyhledat a konzultovat scénář, je pozoruhodné a svědčí o jejím vážném zájmu a zápalu pro danou problematiku. Na druhou stranu jde o téma, jemuž by slušel spíše literární než historický přístup a lépe by bylo jej do práce nezařadit. Kolegyně se totiž nešťastně zapletla do identifikace jediné ženské hrdinky: na jedné straně uvádí Marie Manrique de Lara (str. 43), když nesprávně vyhodnotila údaj ze scénáře – Marie Manrique de Mendoza: ale Marie Manrique de Lara (úplněji María Maximiliana Manrique de Lara y Mendoza, + 1608) byla manželkou Vratislava z Pernštejna a v inscenaci jí ve skutečnosti odpovídá označení „paní tchýně“. Vzápětí ovšem Nedvědová přechází v její pojmenování jako Polyxeny z Lobkovic – ve skutečnosti dcery předchozího páru, která navíc v roce děje, 1603, nebyla „podruhé ovdovělá“ (44), ale v listopadu se teprve podruhé vdávala za Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic. Ve skutečnosti ale protagonistkou Daňkova scénáře byla jiná dáma pernštejnského salónu: (Anna) María Manrique de Mendoza (ml., asi 1567 - asi 1636),

provdaná za Jana z Pernštejna, jeho sestřenice (zdroje se liší, zda María Manrique st., jeho matka, byla sestrou nebo sestřenicí jejího otce). Smrt jejího manžela (Jana) v Uhrách v bojích s Turky (1597) je v inscenaci rovněž zmíněna (v daný moment byla opravdu vdovou). Udržovala poněkud nekonvenční vztahy (především s Karlem z Lichtenštejna), zmíněn je - už mimo děj - i její druhý, ale nezavršený „skandál“ s Jindřichem Matyášem Thurnem a druhý sňatek (uzavřený s Brunem z Mansfeldu). Uznávám, že rozpletení těchto genealogických a politických vazeb nemohlo být v silách adeptky v bakalářském studiu (přesto jí vztah španělského vyslance s „Pernštejnkou“, ať už byla myšlena kterákoliv z prvních dvou, správně „nesedl“. Uvádím jen na vysvětlenou – a trochu i na obranu O. Daňka, který se ve svém díle zjevně značně držel historických faktů, čerpal zřejmě z Janáčkových *Žen české renesance*.

Přes množství výhrad, vysvětlivek a komentářů považuji tuto práci za zdařilou, její úroveň se blíží nárokům kladeným na práci magisterskou a na zmiňované nedostatky upozorňuji spíše se záměrem, aby si jich autorka do budoucna byla vědoma. Práci doporučuji k obhajobě a jen vzhledem k vážnějším, i když zbytečným faktografickým nesrovnalostem týkajících se vládnoucího habsburského rodu usedlého na trůně španělském i císařském ponechávám konečné hodnocení mezi velmi dobře a výborně až podle výsledku prezentace a obhajoby práce.

V Praze, 1.2.2012